

Pesta 26 augustu. (7 sept.)

Va esi dominec'a. | Redact. : strad'a iernei nr. 1.

Nr. 33.

Anulu IX, — 1873.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Roman' a 2 galbeni.

Nóptea pe unu lacu.

— Gmunden. —

ventulu blandu adía,
Ceriulu e seninu ;
Lun'a argintía
Luce dalbu si linu.

Mic'a nóstra luntre peste valuri sbóra,
Cum prin aeru trece paserea usióra.

Sprinteni lopatari manati,
Si voi fratiloru cantati :

„Viéti'a dulce
Ne conduce

Prin unu magicu paradisu ;

Si ne 'mbéta
Si desféta

Totu cu farmecu, ca si-unu visu.“

Nóptea e adanca,
Paserile tacu,
Umbrele de stanca
Se revérsa 'n lacu ;

Cantecile nóstre se topescu in valuri,
Si saluta fragedu diorile pe maluri.

Sprinteni lopatari manati,
Si voi fratiloru cantati :

„Far' sperare
Viéti'a n'are

Unu minutu mai scumpu, placutu ;

Multiamire,
Fericire,
Din sperantia s'au nascutu.“

Éta se desface
Céti'a 'n resaritu ;
Nu mai este pace,
Viéti'a s'a ivitu ;
Ceri, pamentu, flori, arbori, farmecu au sè 'n-
spire,

Tóte si-inchina bratiulu de iubire.

Sprinteni lopatari manati,
Si voi fratiloru cantati :

„O clipita
Fericita

Petrecuta in amoru
Indulcesce,
Nimicesce
Suferinti'a aniloru.“

Ventulu blandu adía,
Ceriulu e seninu,
Tóta firea-i vía
Se iubescu linu ;

Sóre, flori si arbori, la placeri se 'nchina,
Ventu, paduri si valuri, tóte au o dina.

Sprinteni lopatari manati,
Si voi fratiloru cantati :

„Far' amóre,
Omulu móre
Par cà nici n'ar fi traitu;
Fâr' o dîna,
Angelina,
Nu poti sè fii fericitu!”

Iosifu Vulcanu.

Padurén'a.

— Novela originala. —

(Urmare.)

— Oh! Ddieulu meu, — esclamà atunci tinerulu nimicitu, — ea scéfe totu, oh ceriule eu sum perdutu!

— Dar pentru ce se temu ómenii intru atât'a de padurén'a, déca ea este atâtu de frumósa? — întrebà Florica de totulu liniscita.

— Ascépta, — respunse Maria, — inca nu ti-am spusu nimicu!

— Ascultu, — dîse Florica cu atentiune.

— Ea pentru aceea este atâtu de frumósa, — esplicà mai departe Maria, pentru cà mananca anime próspete de feciori frumosi, bé lacrimi caldutie curse din ochi tinerei de fete, si se spéla totu cu frumsetie, pe cari le rapesce de pe obrazii feteloru celoru mai frumóse din lume, si le amesteca cu alte frumsetie pe cari le fura ea in sa-si de pe florile de primavéra, si pe cari le pórtá totu-de-una in sinu, ca sè ffa in-de-mana; apoi in tóta diminéti'a se spéla si ese la ventulu calduti, ce sufla in diori, ca sè o stérgea.

— Ah! — esclamà tinerulu nostru la aceste cuvinte intru unu tonu liniscitu si despretiutoriu, ca si unulu care ascépta ce-va resultatu mare din cuvintele cuiva, si aude unu lucru de totu indiferentu si bagatelu, séu aude o mintiuna incorunrata.

— Oh! Dómne Mariuca, tiucu-te, — esclamà Florica cu entusiasmu, care uitase tóte cele de mai nainte, si numai cu spelarea padurenei se ocupă, câtu de bine i póte fi la padurén'a, si câtu de frumósa o sè fia ea!

— Ascépta! — strigà atunci Maria, careia nu-i placea, cà Florica o totu abate de la ceea ce vré sè dîca.

— Te ascultu! — dîse acést'a cu interesu.

— Paduren'a, uciga-o crucea, — conti-

nuà Maria, — ambla din padure in padure, din délu in délu si din vale in vale, si apoi atâtu de cu gele horesce, încâtu stancele audiendu-o plangu cu honcotu; intru atât'a plangu de amaru, încâtu cugeti, cà tóte petrele cele mai menuntiele si tóte tufele voru cadé de pe ele! Dar apoi copacii! Ce lacrimi vérsa! Credu cà ai vediutu si tu nisce crepaturi séu mai bine nisce paraie pe scorti'a copaciloru.

— Vediutu! — respunse Florica.

— Aceste paraie sunt facute de lacrimelme copaciloru atunci candu horesce padurén'a!

— Oh! frumosu mai póte horí, si frumósa mai póte fi paduren'a ace'a, — observà Florica cu naivitate.

— Nu-i vorb'a despre ast'a, tu prósta! — reflectà cu furia Maria, — ci e vorb'a despre aceea, cà ea iè anim'a fecioriloru celoru mai frumosi din satu si apoi i lasa sè móra.

— Li iè anim'a si-i lasa sè móra! — repetî Florica ingalbinindu-se.

— Da! — continuà Maria intr'unu tonu triumfatoriu, — ea prin frumsetiele si horile ei insielatórie duce pe feciori in valea ei, apoi i face sè intre in urma rea.

— Oh! Ddieulu meu, — dîse Florica tremurandu, — dar spune-mi, sorióra, ce este aceea urma rea? cà-ci eu te-amu auditu si pe tine in sér'a acest'a, dar mai de multe ori pe mam'a betrana vorbindu de „urma rea“, si eu nu sciu nici acuma ce este aceea „urma rea“?

— „Urm'a rea“, — esplicà Maria intr'unu tonu sciintificu, — este aceea, care o face Padurén'a. Ea ambla prin vlea aceea, scéfi, care se numesce „Vala padurenei“. Umbla de a lungulu si de a latulu, in giuru in pregiuru, in susu si in josu, si in crucisiu si in curmedîsiu, si face o multíme de caràri incrucisiate, intocmai ca si cum ai încâlcí o girebia si o ai asiediă pe pamentu. Cine dà in acésta urma, nu mai póte esî sanetosu. Asié s'a intemplatu si cu Mihaiu, a datu in urma rea, si a totu amblatu in susu si in josu, pana ce in urma a venitu padurén'a si l'a lovitu peste peptu cu o vergea de sangeru, pe care o pórtá totu-de-una cu sine. La bietulu Mihaiu i s'a despicatu peptulu, si padurén'a i-a luat u anim'a.

— Vai de mine, — eschiamà Floric'a, — nu te ascultu mai multu, cà-ci moriu de frica, aide sè mergemu a casa, sorióra!

— Numai unu cuventu ti-oiu mai spune, — dîse Maria oprindu-o. Mihaiu de atuncea in

tóta nóptea se incalca pe cordenciu apoi ese pe hornu si se duce la padurén'a, care intru atât'a lu-jóca, încâtu lu-lasa mai mortu. Si elu nu scie nimica pana deminétia, cà totu acólea se afla unde s'a culcatu sér'a, numai cà e fórte ostenitu, si simtiesce, cà nu are anima. Apoi cine ar cutezá a se maritá dupa Mihaiu, va vení padurén'a la dins'a, i va scóte ochii si va picurá resîna in urechie, si apoi o va duce prin stani si bolovani, o va silí sè amble descultia prin spini si petricele ascutíte, pana ce in urma, facêndu-i se piciórele cu totulu paraie de sange si rane, va morfi!

— Oh! saraculu Mihaiu! — eschiamá Florica, — óre cum va poté elu sè traiésca, déca i lipsesce anim'a. Pfui uciga-o crucea, padurena! Dómnne nu me lasá! — si dîcêndu aceste, si-luà olurile de josu si dîcêndu Mariei „nópte buna“, se grabi cu pasi repedi a ajunge in graba a casa, de óra ce se temea fórte.

Maria inca facù asemenea, cu acea deosebire, cà ea nu se temea.

Si-luà dara olurile murmurandu cuvintele aceste:

— Tóte-su bine! Acum nu credu, ca Florica sè-si mai bata capulu dupa Mihaiulu lui Stefanu, si asié elu si in urm'a urmeloru trebue sè fia alu meu. Apoi eu nu me temu de padurén'a. Amblatu-am eu destulu prin paduri. Neavendu tat'a nici unu fiu, numai pe mine, eu i-am fostu boariulu, in tocmai ca unu fecioru. Manutu-am eu destulu cu vitele in padure, si nu am mai vediutu nici o paduréna. Apoi si de o-asíu vedé, are tat'a buna pusca, si eu sciu impuscá destulu de bine candu potu impuscá iepurele in fuga si ciór'a in sboru. Hahaha! Seraca paduréna! Dar totu-si unde sè amble Mihaiu? — se intrebà ea intru sine. Cà de amblatu ambla, si inca mai in tóta nóptea! Hm! Trebue sè scfu!

Dupa aceste se departà si ea catra casa indestulita.

Tinerulu nu mai erá langa gardu, si nici cà audí cuvintele din urma ale Mariei, pentru cà indata ce audí descriindu-se lucrurile fabuloése ale padurenei, si-redobandi liniscea indatinata si trista, si-luà pusetiunea de mai inainte si si-continuà calea catra casa, dîcêndu-si:

— Mi-pare reu, cà mi-am perdutu timpulu in sedar ascultandu nisce povesti babesci, pe cari le credu numai pruncii si ómenii cei fricosi. Inse candu audii cele d'antâiu vorbe, cu totulu me facui sloiu de ghiatia, cugetandu

cà in satu dóra se scie ce-va despre „ea.“ Oh! feresce Dómnne, cà-ci atunci mai nefericitu omu decâtu mine nu va fi in lume!

Apoi si-continuà calea mai departe catra casa, est de pe carare, dede pe o strada, apoi se abatù pe alt'a, spre marginea de nordu a satului si intrà la o casa.

Cas'a, la care intrà Mihaiu erá mai frumoasa si mai mare decâtu tóte casele din satu. Inaintea casei se estindea unu spatiu mare, in patru cornuri, curatu cum-i més'a si incungiu-ratu cu gardu inaltu de scandure.

Intru o margine a acestui locu erá cas'a, facia cu cas'a, in ce'a margine, erá o fantana frumoasa, pre langa care se deschidea o usítia in gradin'a de legume.

Intru o margine a curtii se estindea o siura mare, si de la acést'a spre ograda se incepea unu síru lungu de grasduri, langa cari intr'o gradina spatiósa, neteda si bine ingradita, erá o cuantitate mare de fênu si de mai multe soiuri de nutretiu, ceea ce dovedíá, cà in grasduri erá o multime de vite de mai multe soiuri.

Tóte aceste aretara Imuritu, cà celu ce locuíá acolea, erá celu mai avutu omu din satulu M., si acest'a erá Stefanu, tatalu lui Mihaiu.

Acestu din urma, dupa ce intrà de pe strada in curte, merse dreptu spre grasduri, se uità cà óre pe a casa-su sierbitorii, si cà óre ocupatu-si-au locurile de nópte? de-óra-ce la sate sierbitorii ducu si oficiulu sentineleloru de nópte, grigindu mai cu séma de vite, ca sè nu le fure cine-va, si pentru aceea manu seu la usi'a grasdului seu si de comunu in ieslea viteloru.

Dupa ce facù câte-va intrebàri sierbitoriloru, li dîse sè dórma numai mai departe.

Acestia i urmara sfatulu si continuara somnulu.

Dupa ce se convinse, cà tóta cas'a dórme ca dusa, se apropià de granariu, care erá langa fantana, luà unu chieia de pe o grinda si intrà.

Se duse la unu cornu alu granariului, si puse man'a pe dóue carabine vechi, dara tiapene si bine implute, si dupa ce le visità pucinu, le luà la sêne.

Luà inca unu toporu cu códa lunga si cu taisiu subtíre, si dupa ce inchise usi'a si puse chei'a la locu, est pe usíti'a gradinei, se aruncà peste unu gardu si se indreptà spre padurea cea mare, pe care cetitorii nostrii o cunoscu.

Caletori mai trei patrare de óra, pana ce ajunge la pólele padurei.

Caletorí'a i erá ostenitória pentru ometulu mare si móle, care facea ca sè se móie pamentulu sub elu.

Ajungându la pólele padurei, siediù pucintelu pe unu butucu, apoi o luà in susu prin padure.

Lun'a nu resarise inca, ci numai la lumin'a ometului caletoriá.

In pucina distantia, cam de o lature de loculu unde siediuise tinerulu nostru, se ivira dóue umbre; una mai innalta ceva-si decâtu cealalta, cari se vedeau a asceptá, cà-ci indata ce observara pe tinerulu nostru, se scolará in picióre si si-luara topórele.

— Éta-lu in urma, cà vine! — díse umbr'a inalta.

— Asié dieu acel'a, — respunse cealalta umbra. Éu nu asiu fi crediutu in veci, ca Stefanu sè póta ajunge la o atátu de grozava nenorocire cu uniculu seu fíu.

— Credi dar acuma. — apostrofá umbr'a inalta, — acuma poti crede, pentru cà-lu vedi cu ochii tei.

— Dar de nu merge la padurén'a, — dubitá umbr'a cea mai mica.

— Ba acolo, dieu acel'a; déca te indoiiesci si acuma, vino sè-lu urmarimu, si vei vedé si mai bine!

— Sè mergemu!

Mihaiu, precum spuseramu, dupa ce hodiní pucinu la pólele padurei, o luà prin padure in susu; cele dóue umbre dupa elu.

Merse o óra si diumetate, stete pe locu, aruncá o privire in giurulu seu, apoi parasi directiunea.

Facù o covrigatura mare se bagà prin unu desetu de tufe, si ajunse la o vale.

Erá „Valea padurenei.“

Cele dóue umbre lu-pierdura, inse nu desperara, ci se luara in susu pe langa vale pe o culme totu intr'acea directiune.

Lun'a se inaltá pe orisonu si cele dóue umbre lu-diariau pe Mihaiu din candu in candu.

Mihaiu schimbà inca odata directiunea, aflà unu lemnu mare imburdatu intr'o lature, se sui pe elu si merse alungulu lui, si descinse intr'unu paríu, prin care curgea o apa lina si mica.

Elu se parea cà cunósce fórté bine paríulu, cà-ci de si cu câtu se afundá mai tare in padure, cu atát'a se facea si intunecimea mai adanca, elu totu-si inaintá cu pasi siguri.

Precum se vedea, elu pentru acea si-a luatu calca pe paríu, pentru cà pe marginea apei nu erá ometu, si asié nimenea nu potea merge pe urm'a lui.

Iraintà dara pe paríu in susu inca o óra si diumetate, apoi stete pe locu.

Elu stá facia in facia cu o deschidere de stance gigantice, cu unu locu intunecosu ca iadulu.

Privi câte-va mominte mereu intr'acea intunecime, ca sè i se dedeie ochii, apoi sari din pariu si grabi intr'acolo si se fachí nevediatu de ori ce ochiu ageru din afara.

Inaintà inca câte-va mominte, facându nisce covrigature pe dupa mai multe stance, — intru aceea intunecime apoi stete si incepù a esaminá cu atentiune o stanca.

Nu i se imparà.

Merse la alt'a, amblá impregiuru pe langa ea cautandu unu semnu anumitu pe care elu lu-cunoscea.

Nu se indestuli nici cu acést'a.

— Mare lucru-i, — díse elu, — cà de candu amblu aicea, si totu-si nici acuma nu scíu merge dreptu la ea.

Se duse dara la o alta stanca, care formá unu cadratu si erá intarita cu unu cornu in celelalte stance.

Facù unu semicercu pe langa stanca si ajungându la cornulu intaritu in celelalte stance, — aflà o crepatura prin care potea strabate unu omu intrandu cu laturea corpului.

Intrà in modulu indatinatu.

Facù trei pasi schimbandu-si directiunea si puse man'a pe paretele stancei.

Atunci se deschise o usia si Mihaiu se aflà intr'o pescere bine luminata.

In pescere nu erá nimene, dara aceea asié erá de curata ca ori care chilia.

Unu focu bunu ardeá intr'unu cuptorasiu frumosielu, cioplitu din stanca si luminá tóta pescerea.

In midiloculu pescerei erá o mesutia si langa ea dóue scaune asemene din stanca cioplite cu multa istetíme.

Pe aceste dóue din urma erau dóue perini bine implute, — albe ca néu'a si impistríte cu nisce flori, in câtu cugetai cà-su naturale.

Mihaiu indata ce intrà puse armele pe mésa, si toporulu langa parete, apoi siediù pe unu scaunu privindu catra usia cu nerabdare.

Asta-di trebuie să sefu totu, dîse elu meditando.

Peste câte-va minute se audira nisce pasi usiori ca de caprióra.

Mihaiu sari in picioare.

Usi'a se deschise si intrà o copila blanda de frumseti'a unei dieitie.

— Buna sér'a! — dîse ea zimbindu cu dulcétia si intinse man'a lui Mihaiu.

Acest'a voi sè o imbratîsiedie, dar ea se retrase innapoi.

— Me ducu, déca nu te porti omenesce, — dîse ea amenintiandu-lu cu degetulu.

— Dar nici acum nu me vei lasá sè te sarutu? — intrebà Mihaiu intr'unu tonu rogatoriu.

— Nu! — respunse tiner'a féta lasandu-si ochii in josu si facèndu-si lucru cu piciorulu pe pamentu. ti-am spusu de sute de ori, cà nu-mai la despartire!

— Bine-i, dara la despartire, — dîse Mihaiu asiediendu-se pe scaunu, — ce face be-tranulu?

— Inca pana acuma nu am potutu induplecá pe tatalu-meu, — dîse tiner'a féta seriosu. asiediandu-se pe celalaltu scaunu facia cu Mihaiu. Elu nu-mi iérta nimicu sè-ti spuiu.

— Du-me la tata-lu teu, — dîse Mihaiu intr'unu tonu resolutu, scolandu-se de pe scaunu.

— Tiner'a féta privi la elu spariata:

— Dar scfi, cà nu se póte, cà mi-i opritu, — dîse ea totu asié de resoluta.

— Ancutia! du-me la tata-lu teu! — repeti Mihaiu intr'unu tonu rogatoriu.

— Ti-am spusu, cà nu se póte! Dar ce ti-a intratu in capu asta-di? — intrebà tiner'a féta plina de mirare.

— Ancutia, me supera pana la mórte, cà tu nici acuma nu ai incredere in mine, ca sè me duci inaintea tatalui teu, ca sè-i spuiu, cà te iubescu, ca sè-i spuiu cà voi sè parasescu pe tatalu-meu si tóta averea lui si sè locuescu aici cu voi in veci, déca voi nu poteti esi la lumina nici de cum, precum mi-ai dtsu mai de multe ori, fara de a ve mancá capulu ceea ce nu pricepu si ceea ce voiescu a scfi.

— Ancutia, Ancutia, — continuà elu cu superare, — déca nu me vei duce nici acuma inaintea tatalui-teu, eu voi crede cà ti-ai batutu jocu de mine si cà — — aci stete câte-va mominte, ca si cuni ceea ce voiá a dice, ar

fi fostu sentinti'a sa de mórte, da, voi crede, cà nu me iubesci.

Tiner'a féta sari de pe scaunu ingalbi-niudu.

— Atunci, — continuà elu lasandu-si capulu in josu, me voi duce si nu me voi mai întórce...

— Oh! necredinciosule! — eschiamà Ancutia implendu-i-se ochii de lacrimi. Cum poti tu dice, cà eu nu am incredere in tine? Déca nu asiu avé incredere in tine, óre estre-asiu eu in tóta nóptea fara frica aici inaintea ta? Óre spusu-ti asiu fi eu, cà am unu tata, care indata ce ar sci lumea, séu mai bine indata e l'ar sci cine-va, cà traiesce inca, indata ar fi fiulu mortii? Óre nu ai poté tu strabate pré asioru la tata-lu meu dupa cele ce scfi de la mine? Si óre nu le-ai poté folosi aceste in contra mea candu ai voi? si óre déca nu asiu avé incredere in tine, incredintiatu-ti-le-asiu fi eu tie tóte aceste? Du-te, nefericitule! Du-te si nu te mai întórce, cà déca te vei duce, nici cà vei avé la ce te întórce mai multu, cà-ci eu... si aci erupse de totu intr'unu plansu amar. Dar nu, nu vei merge, — dîse ea acatiandu-se cu vehemintia si desperare de grumadii lui Mihaiu, — nu vei merge nici unu pasu fara de mine, cà-ci nu me lasu de aci! Ori incatrau vei merge, cauta sè me duci si pe mine. Vina lumea si me véda, eu nu me voi ascunde! Vina si me duca la spandiurátore pentru unu pecatu ce nu l'am facutu eu, vina si me taia bucàti nu-mi pasa! Dar tat'a! Tatucuti'a meu! Ce va fi din elu atunci? Mam'a me va blastemá din momentu! Oh Ddieulu meu, Ddieulu meu!

Si ea cadiù, inecandu-se de plansu.

— Iérta-me Ancutia, sufletulu meu! — esclamá Mihaiu cu lacrimile in ochi, aplecandu-se repede si apucandu in bratia pe amant'a sa si incarcandu-o de sarutári, iérta-me, cà-ci me juru, cà ceea ce facui acuma, nu o voi mai face. Ori, cine sè fia tatalu teu. Nu-lu cunoscu. Nu l'am vediutu nici odata. Numai atât'a sciu, cà ai unu tata, de care nu te poti desparti, pentru ce? nu sciu, dar nici cà voiescu a sci. Iérta-me, sufletulu meu! — se ro-gá elu cu tóta sinceritatea. Voiu amblá la tine ca si pana acuma, pana la capetulu vietii mele, déca voiesci, fara ca sè te sciu cine esti si pentru ce locuesci aici?

— Ba nu! — respunse tiner'a féta, smulgèndu-se din bratiile lui si stergèndu-si lacrimile, — ba nu, cà-ti voi spune totu, necredintiosule! Fia, ti-voi spune totu ce ai voit a scfi de la tata-lu meu. Ti voi spune

totu, sè sciu cà am vendutu pe tatalu-meu, si atunci viéti'a mea si a tata-lui meu va fi in man'a ta.

— Oh! Dómné! — eschiamà ea, asiedian-du-se pe scaunu si facèndu semnu si lui Mihaiu sè faca asemenea, — si acuma me infioru, candu mi-aducu a minte:

Ací stete stergèndu-si bine lacrimele si reculegèndu-si poterile:

— Inainte de ast'a cu patru ani, — incepù ea, — locuiamu in cea parte, si aretà spre nordu, dincolo si departe de padurea acést'a mare, in satulu G. Tat'a erá omu avutu. Afara de cas'a si mosí'a mare, care o aveam in satulu G., mai aveam si o parte mare de padure, care ni venise parte din mosí'a mosiului meu, de óre-ce aceea se impartise in dóue, intre tat'a si unu frate alu seu. Tatalu meu incepù a vinde padurea, câte unu lemnu séu si mai multe, dupa cum voiá cine-va a cumperá. Fiindu cà in tóte dílele viniau cumperatori de prin satele vecine, pe unde nu erau paduri, tatalu-meu in tóte dílele trebuiá sè mérga in padure, ceea ce erá fórte ostenitoriu pentru dinsulu, de óra-ce padurea erá departe de satulu G. Se vorbira ódata cu mam'a, ca sè-si faca ei o casa in padure si sè locuésca acolo, pana ce voru poté vinde padurea, si apoi éra sè se mute la satu. Asiése si intemplá. Peste câte-va septemane ne mutaramu in padure. Tatalu meu si-capetá numele de „padurariu“, toti ómenii numai „padurariu“ lu-numiau. Poti cugetá, câtu mi-a fostu de uritu d'antâiu a locuí in padure. Eram singura la parinti, neavendu nici frati nici sorori. Dara omulu se deda cu tóte in lumea acést'a. Me invetiai si eu cu padurea. Diu'a alergamu dupa flori din délu in délu, din vale in vale, horindu si petrecèndu-mí dupa placu, nefindu impededata de nimenea. Ba si intunecamu de multe ori prin cele vâli pustí si mergeam a casa fara de a me teme de ce-va.

(Va urmá.)

Vasiliu Criste.

S e r e n a d a.

(Din germana.)

Naudi vócea mea doiósa,
Si alu meu suspinu?
Vina 'n valea recorósa,
Vina l'alu meu sinu!

Arborii in line siópte
Pléca virfulu loru,
Si nu póte- aici strabate
Ochiulu tradatoru.

N'audi paserile 'n choruri?
Tie se jelescu,
Si in doreróse inmuri
Me compatimescu.

Ele sciu dorereá-amara
Si 'nfocatu-mi doru,
Si-oru miscá-a ta animióra
Prin concertulu loru.

Lasa, cantulu loru sè misce
Angerescu-ti peptu:
Vina si me fá ferice,
Vina, te asceptu!

A. Radu.

Raritati vegetale din Africa.

Acacia adevérata. Acacia care cresce la noi mai asié de iute ca salcea cu flóre alba in forma de strugure, care se trage din America, si e unu arbore fórte folositoriu, este „pseudo-acacia“; „adeverat'a acacia“ cresce liberu in Egiptu. Acést'a acacia, cresce arbore ca si pseudo-acacia, are inse flóre galbena in form'a fluturelui, de acea se tiene de ordulu „papilionacelor“ si de familia postaicóseloru, cà-ci fruptele se facu in postai. Se cultivéza atâtu pentru medicina, câtu si pentru cleiulu numitu „gumi“. Pentru acea in limb'a latina se chiama „acacia vera, gummifera“. Postaietele cele verdi ale acestei acacie déca se tescuescu, dau unu sucu, care prin ferbere se ingrósia si devine medicina. Din trunchiulu ei isvoresce unu cleiu, care in comerciu pórtá numele: „gummi arabicum“ — cà-ci si in Arabia s'a transplantatu si se cultivéza fórte. Indigenii mananca acestu gumi, la noi inse se folosesc parte ca medicina, dar mai alesu de cleitu. Aici numai in florarí se póte cresce.

Safflorulu. O vegetala de 2 urme nalta e safflorulu care cresce in Egiptu selbateca, éra la noi se sémena si cultivéza pentru colórea ce o dà. Colórea a nume se castiga din flórea safflorului, care colóre in origine e „galbenia“ éra mestecata cu otietu e „rosa.“

Pisangulu. Déca pasimu din Egiptu mai in internulu Africeii in provincia Senegambia, de catra Oceanu, ací dàmu de unu pomu raru

pisangii numitu si: „Smochinulu lui Adamu“. Trunchiulu acestui pomu, cresce de 20 urme naltu, si stà din o substantia miediósã; éra pe coróna are cele mai frumóse frundie, cari deplinu desvoltate ajungu lungimea de 12 urme, si latímea de 2 urme. Fruptulu e albu, si sub o cógia grósa, contine unu mediu dulce, care in gura indata se topesce. Se manca si crudu, dar se si fierbe si usca. Frundiele se folosescu de mesaie, si de pachetatu marfuri.

Cucurbetulu. La noi scimu cà crescú cucurbetele josu la pamentu pe vitie ierbie, ca crastavetii si pepenii, dar in Guinea din Africa, in vecinatatea Senegambiei, crescú susu in corón'a arborelui numitu „cucurbetu“. Trunchiulu cucurbetului ajunge si 20 urme naltíme, si face frupte de form'a si marimea cucurbeteloru nóstre, cu cógi'a tiepena. Mediulu celu zamosu se manca, éra cogi'a se folosescu spre totu feliulu de vase si unelte de casa.

Siderosillonu. In Ethiopia, in tíer'a negriloru africani, dàmú de unu arbore unicu in feliulu seu, de „siderosillonu“. Trunchiulu acestui arbore numai in stare cruda si próspetu se póte prelucrá cu instrumente. Déca se usca, nu esiste instrumentu care sè-lu taie, cà-ci se intaresce, de póte face concurintia si ferului. Se si pregatescu din elu: ancora pentru nai, ambose si baróse pentru fauri. Acestu lemnú e fórte pretiuitu pentru tari'a si greutatea lui. Elu in apa se cufunda. Pentru concurinti'a ce o face ferului, se si numesce de germani: lemnú ferosu — Eisenholz.

Mandula. Mandula, acestu sembure nobilu, e cunoscutu fórte si in cuinele si apotecele nóstre, cà-ci dà si cocaturi bune si medicina. Patri'a i este nordulu Africeii. Pomulu cresce de 30 talpe naltu. Frundiele-i sunt lungaretie si crestate. Fructele-i sunt ovali turtite. Semburele de mandula se afla sub o gaóce osósa si porósa, acoperita din afara cu cógia carnósa uscatiósã nefolosivera. Are multa asemenare cu persecile nóstre, dar cu acea distingere, cà carnea ei din afara nu se póte mancá. Se cultivéza numai pentru semburi de mandula. Acestia séu sunt dulci séu amari. Cesti din urma contienú acidu vènetu, si sunt veninosi. Mandula dulce, afara de confecte si aluate, mai dà si oleiulu de mandula prin tescuire. Taritiele remase sunt bune de spelatu cu ele, dar mestecate cu apa dau laptele numitu de mandula.

Pomulu dracului. Clim'a cea placuta, si pamentulu celu roditoriu din insul'a Madeira, la apusulu Africeii in Oceanu — produce nu

numai struguri minunati, din cari se stórce vinulu celu mai bunu si cunoscutu in comerciu sub numele „Vinu de Madeira“, fara mai are o raritate vegetala, „pomulu dracului“. De buna séma mitologi'a portugaliloru, i-a imprumutatu acestu nume odiosu, cà-ci elu nu e stricatosu. Cresce in form'a finicului si face frupte galbene de form'a cerasieloru. Din trunchiulu acestui arbore cu frupte galbene, curge unu sucu resinosu ca sangele, care ingrosiatu si uscatu se numesce „sange de dracu“ si se folosescu in apotece de medicina contragatória. Afara de acea si pictoriloru li dà colóre si lacu.

Ambra. Déca trecemu de la insul'a Madeira peste insulele canarielor si preste cele capverdice din Oceanulu atlanticu, pe dupa capulu bunei sperantie in Oceanulu indicu, dàmú de insul'a Madagascaru, despartíta de litoralulu osticu alu Africeii prin canalulu mosambicu. Pe acést'a insula, fórte indepartata de Europ'a, se afla urme de cultura européna. Fauri, aurari, strugari, olari, funari, tiesetori, cioplitori, tehnici sunt in abundantia. Cunoscú scrisórea, facu papiru din cogia de lemnú, si pene din trestíã de bambusu. Se ocupa cu agronomia, crescerea viteloru, cu venatulu si pescaritul. si sunt pasiunati cantereti si jucatori. Insul'a Madagascar are o varietate extraordinaria de produse naturale, mai vètosu din remnulu vegetalú, unice cu soiulu lorú, cari aiurea nu se gasescu, si pe cari locuitorii in feliurite moduri le sciú folosí. Numai unu productú alu acestei insule voiú numí ací, adeca: „Ambra“. Acést'a se afla parte pe fundulu marei, parte aruncata in valuri pe tiermuri in darabe câte de 50 pundi. Ambr'a e unu corpú resinosu si usioru incendiosu. Despre producerea lui naturala, pana acuma nu s'a potutu cu positivitate ficsá ce-va. Fiindu cà s'a aflatu de multe ori in randi'a pescelui Fisetru — Pottfisch, — multi a crediutu cà din acestu pesce se produce ambr'a. Parerea cea mai aprópe de adeveru ar fi, cumca ambr'a este o resina de pamentu, care isvoresce din fundulu marei, dupa acea in apa se intaresce. Ambr'a adeverata, e fórte pretiósã, si dà pulverele celu mai aromaticu. Colóreã ei e sura. Ambr'a négra si bruna e de soiú mai secundariu si nu are acelu pretiu. Acésta ambra va fi fostu si poetic'a mancare a zeiloru din mitologia, carea s'a numitu ambrosia.

Georgiu Traila.

S A E O N U ?

Istori'a septe manei.

Mance-o vêrcolacii, moda, cum te mai face de risu! Din sanetosu, te face morbosu.

Asié am patîtu-o si eu!

Ce sè facu? Acuma traimu in timpuri de acele, in cari ori suntemu bolnavi ori ba, trebuie sè mergemu vér'a la scaldatória.

Trebuie sè me ducu la scaldatória! — asta esclamatiuone se aude in lun'a lui maiu. Astu-felu se ingana galantomulu, asié sioptesee soci'a doiósa; acést'a trebuie s'o asculte parintii iubitori, — si asié suspina bolnavulu.

Trebuie sè mergu la scaldatória? E bine. Dar unde? Ast'a e intrebarea, — ar díce Hamlet.

— Mie mi s'a recomandatu o scaldatória ferugiúosa, — díce un'a.

— Deci unde voi merge?

— La Franzensbad.

— Ce cauti tu asié departe? Au nu sunt si la noi scaldătorie bune, ca la Buziasiu, Valcele etc.?

— Ce vrei, frate, aice mi-asiu urí dîlele. Nu numai scaldarea, dar distractiuonea vindeca pe bolnavi. Tu inca ai pofti, ca eu numai din patriotismu sè me ducu la vr'o scaldatória din patria, sè-mi urescu acolo dílele, si sè vinu a casa cu capulu plesiu!

Asié vorbi unu dandy, pe care nu atâtu ból'a sa, câtu mai multu mod'a l'a dusu in o scaldători din strainetate.

Dar eu?

Si eu trebuie sè fíu omu de moda. Am facutu ca ceialalti preteni ai mei din comitatulu nostru: mi-am vendutu grâulu, ce la tóma lu-voiu semená, — si acuma sum aice, si facu curte la damele sanetóse.

— Iubite doctore, óre de ce bóla am trebuintia, sè me potu duce la Baden-Baden?

Si pe ast'a o indémna mod'a.

— Ah! iubita Adriana, am vinitu sè-ti dícu: remasu bunu! Mane plecu la scaldatória.

— Cátu de fericita esti, Irina, — cà poti merge.

— Au tu n'ai poté face ast'a? Ba poté dar tu esti pré buna. Invétia-te, cà soci'a nici odata nu trebuie sè asculte intr'atât'a de barbatulu ei. Ea'trebuie sè invetie o limba propria, in care apoi sè vorbésca cu dinsulu.

— Eu nu scíu limb'a aceea.

— Aceea-i fórte grea. Constà din secretulu, cà nu noi, ci ei trebuie sè vorbésca, si inca ei sè ne silésca sè mergemu la scaldatória.

— Intielegu.

— Vedi, déca eu voiescu sè mergu la scaldatória, nu rogu pe barbatulu meu, nu dieu! Inca in postulu mare incepu dorerile mele de anima; lucrulu celu mai bagatelu me face nervósa, — pe scurtu, am totu felulu de bóle, a caroru urmare e, cà eu trebuie sè

me ducu la scaldatória. — Incerca si tu receptulu meu!

*

Amabilulu meu barbatu, asié dara, cà te vei in-voí, sè petrecemu si sesonulu presinte de scaldatória la Borsecu?

— Nu sum in contra, iubít'a mea; cu tóte cà in vér'a acést'a asiú fi doritu sè remani a casa. Rugin'a holdeloru mi-a facutu paguba mare; apoi si choler'a acést'a grozava inca ne indémna sè romanemu toti la olalta.

— Din contra, chiar din caus'a cholerei avemu trebuintia de aeru curatu si próspetu.

— E bine, fiindu cà in absinti'a ta si in anulu trecutú am avutu multe neplaceri, acuma voiu merge si eu cu tine.

— Scí ce, iubite?! Recunoscu, cà timpulu acuma nu e favorabilu pentru scaldatória, asié dara vomu remané a casa.

— Ce buna esti tu, angeric'a mea!
Sermanulu barbatu.

*

Si cum stau aice, me uitu spre óspetii din giurulu meu, si facu combinatiuni, cà óre din ce cauza a vinitu unulu séu altulu?

— Dómna, asié dara cà numai pentru distractiuone ai vinitu aice.

— Oh! ba nu. Eu sum fórte nervósa. Am suferintie mari.

— Sermanulu! — mi-dísei eu, gandindu la barbatulu ei.

*

— Domnule, credu cà dta nu esti nervosu? — intrebai de unu domnu, care siede la mésa langa mine, si care de grasu ce erá, pare a fi unu negociatoriu de porci din Banatu, si mancá tocmai unu patra-riu de gâsca.

— Nici decátu, — respunse elu, mai innecandu-se de friptur'a inghitita, — eu suferu de slabituone de stomacu,

*

Si cum me afli eu?

Binisoru, dar totu-si me cam urescu, cà-ci nu pré am diuarie romanesci.

Domnule redactoru, tramite-mi fói'a dtale — a conto!

Figaro.

B o m b ó n e.

Scen'a se petrece in o bereria din Oradea-mare. —

Óspetii ordinari siedu la o mésa, si birtasiulu ocupa locu in mijloculu lorú:

— Cum ti-merge? — intréba unulu dintre óspeti.

— Reu de câtu-va timpu.

— Cum asié?

— De candu a moritu episcopulu Szilágyi, vr'o patru óspeti din cei mai consumatori ai mei nu mai vinu la mine, cá-ci ei ambla pe la Pesta dupa — episcopía.

*

Totu din Oradea-mare.

Câte-va actritie de profesiune converséza astu-felu:

— Arabela, pentru ce esti trista?

— Nu am haina nóua.

— Apoi pop'a . . .

— Elu nu mai are timpu sè-mi cumpere daruri, cá-ci acuma gandesce sè fia episcopu.

*

Éra-si de acolo.

— Mei Ioane, az *árgyélussát!*

— Ce te restesci; *terremtette?*!

— Déca nu tu, apoi io voiu fi vladica in loculu lui Szilágyi.

— Taci, *fúles!* Cátu-i „*vizi?*“

— Dominiulu de la Beiusiu.

*

In dieces'z Oradei-mari s'a descoperitu dílele trecute o mare raritate: unu preotu neinsoratu, ce e dreptu incapabilu si fara vocatiune, dar carele cu tóte aceste nu aspira sè fía acuma episcopu. (Nu credemu. Red.)

Istorióre scurte.

Piratii in Venetia. Se comunica din Venetia urmatóri'a intemplare:

Sambet'a trecuta se descoperí aici unu nou soiu de talhari.

Intrele órele 5 si 6 sér'a, plecà o gondola de langa bisoric'a „Santa Maria de la Salute“, si inaintá prin canalulu largu „de la Giudeca“ spre insula, totu astu-felu numita.

In ea se aflau bancherii Masiero si Penso, baietii loru din comptoriu si o casa de bani, cari dupa calcululu nostru contiené afara de multe hârtí de valóre, sum'a de 2.400,000 franci.

Acesti banchieri au comtoariulu loru la „Ponte de Barataria“ si obicinuiau ca siedindu la Giudeca, sè ia in fia-care séra cu ei cas'a cu bani, mai alesu cá-i fu incredintiatu nu numai de catra diferiti comercianti dar si de catra tribunale bani orfanesci, pentru a-i intrebuintiá in folosulu loru.

Astu-felu plecara ei si asta data ca in totude-una.

Candu sosira la mijloculu canalului de odata o asié numita „Vipera“ condusa de 6 matrosi, vení a supra loru.

„Viper'a“ este o luntre mica, ingusta si lunga, care are atasiata pe partea ei, de dinainte unu verfu de feru in lungimea unui picioru; este fórte usióra facuta si lunica pe apa ca sagét'a de iute.

Fíindu fóre periculósa — candu lovesce cu verfulu ei de feru gondolele séu luntrele se cufunda — ele sunt oprite si permise numai la regate.

Afara de acésta autoritátele financiare le intrebuintéza la urmarirea contrabandistiloru.

O asemenea luntre oprita mergea acum a supra gondolei ce erá bine incarcata si loví in ea astu-felu in cátu cei doi gondolieri, cari steteau in picióre la marginile ei picara in apa.

Piratii, cari erau in numeru de 13, sarira indata in gondola, unde siedeau banchierii, spariati de mórte si unde se gasiá pe scar'a destinata pentru a se suí in ea cass'a cu bani precum si totulu, ce mai erá de óresi care valóre.

Intr'unu momentu adusera cass'a si tóte lucrurile in luntrea loru usióra, si plecara indata iute ca ventulu prin marele basinu dinaintea lui „San Giorgio Maggiore“ impregiuru pe la capelulu de „Santa Maria Maggiore“, pe sub podulu vestitu alu „otari-loru“ angustele canaluri, ce se invalaturescu ca unu labirintu.

In adeveru se audí strigatulu: „Dali, dali al lardro“ (prindeti, prindeti talharulu), mai multe gondole si alergara in adeveru pentru a urmari pe fugari, Vipera inse are o iutiéla de trei ori mai mare de cátu luntrele obicinuite, si mai alesu candu este condusa de doi-spre-diece ómeni.

Urmarirea a fostu in vanu.

In fine o vipera póte usioru sè fia trasa in pamentu séu chiar confundata, si astu-felu autoritatea va fi silita a pune in miscare tóte organele ei, pentru a dà de urma acestei crime.

Sum'a totala a efecteloru predate se urca la 365,000 franci, din care 90,000 in hârtie de ale Statului si la 275 mii in numeratóre.

A dóu'a dí dumineca nisce gardi financiali gasira in apropiare de Mestre cas'a furata, dara stricata si fara bani. Hârtiile inse erau tóte presinte si neatínse, in cátu pagub'a banchierului se resuma astu-felu la cei 275,000 franci. Pan'acuma nu s'a descoperitu inca talharii.

*

O victima a amorului. Dlu B . . . este de o origine brasiliana. Tineru, cu o figura simpatica, cu o avere destulu de insemnata, elu erá cautatu pretutindenea.

B . . . avea unu singuru defectu: erá fórte scepticu; ridea de tóte simtiemintele inimei si pretindea, cá va poté remané nesimtitoriu inaintea farmecoloru celoru mai seducatórie si inaintea celei mai mari pasiani.

I se intemplà ceea ce adesea se intemplà acelu ce credu, cá se potu emancipá de legile naturei.

Nu de multu timpu, incepù a iubi o femeia cocheta care, dupa câte-va díle, lu-incelá pentru unu friseru.

Ca omu de spiritu, ar fi trebuitu sè-si parasésca amant'a, dara elu, care se pretindea unu scepticu inainte, nu fuse in stare sè o lase, simtíndu cá amorulu i cresce si mai multu.

Maria (acést'a este numele Afroditei), intielese avantajele ce potu resultá pentru dins'a din acést'a pasiune.

De si trecuta in etate, ea posedá inse acea majestuósa frumsetie a stelei ce se stinge, frumsetie fatala ce subjugá si inbéta.

Peste o luna, B . . . erá ruinatu in profitulu abilei si priceputei sale amante.

Iutr'o séra B . . . se preamblá pe strade, in prad'a celoru mai mari doreri.

Frigurile lu-consumau si proiectele cele mai ne-

bune i strabateau creerii; se află în acea dispozițiune de spirit în care omul, dispărându de totu, privește mórtea ca o bine-facere, ca o mânturie. Cătră diece ore si-formase o resoluțiune.

Merse la locuința Mariei. Maria dá unu ospetiu în acea séra. Urcându scările, audí risulu comenesiloru, ciocnirile pahareloru; inim'a i se strinse, cuge-tându că tóta acea orgia se facea cu parale-le sale.

Intielese, că momentulu erá reu alesu pentru a-i aduce a minte despre trecutu, asié de lesne si cu dese-versiune uitatu!

Vré se plece, candu o voce cunoscuta resună pa-na la dinsulu:

— Béu în sanetatea numeróseloru mele amoru-ri! — dícea ea. Finea toastului se pierdú în midilo-culu strigateloru.

O sudóre rece curgea pe templele nefericitului B... Cu o mana convulsiva, luá în mana cordonulu clopotielului din anti-camera, formá unu nodu ce si-lu trecú dupa gátu, si se precipitá în spatiu.

Sună mediulu noctii.

Peste diece minute, Maria si cu amicii sei esiau jumatate beti, gangaindu nisce cantece obscene. Dar la vederea cadavrului lui R..., toti se retraserá spaimantati.

La audirea sgomotului, toti vecinii alergara; B... inse erá mortu. Elu fuse dusu la spitalu, că-ci Maria declarase că nu-lu cunósce.

*

Uciderea a patru marinari englezi de Pa-tagoni. Pilotulu unui vasu hamburghezu „Propontis“ a scrisu nu de multu unei rude a sa despre o intem-pleare oribila, ce a suferitu corabi'a sa, o brigantina, la trecerea ei prin strimtórea Maghelana (la estremitatea Americi de Sud.)

Estragemu urmatóriele din acésta scrisóre. Ea este datata din St. Mary în strimtórea Maghelana, aprile 1873:

„Am platit'o scumpu nebuni'a nóstra, de a trece cu o corabia mica si cu unu echipagiu micu prin strim-tóri'a Maghelana; cu vaporulu totu mai merge, dara e peiculósá si cu modulu acest'a, din caus'a multmii de insule mici. A patr'a dí dupa intrarea nóstra ven-tulu ni erá contrariu; strimtória fiindu pré ingusta nu poteamu sè mergemu în zig-zag si astu-felu arunca-ramu ancor'a la portulu Gallantu, unu pustiu, unde nu se gasesce nimicu de cătu apa prospeta.

Unu canoe cu selbateci se apropia de noi; le de-deramu tutunu si ei se departara multiumiti. Acesti ómeni umbla goi de totu fara esceptiunea chiar a fe-meiloru si a copiiloru; si cu tóte aceste zapad'a acoperiá muntii, si noi portamu haine gróse de iérna.

Sambeta la 4 martiu, ne opriramu la 9 ore dimi-néti'a. La 10 venira trei canoe cu trei-spre-diece óme-ni, trei femei si căti-va copii; capitanulu i primí în bordu cu tóte indemnările mele contrarie si facú felu de felu de glume cu dinsi. Pe urma ei nu mai voira sè plece, si candu le demonstraramu, că trebue sè plece, ei ne amenintara cu resbunare, déca ne vomu apropiá de tiermu.

La 12 capitanulu debarca priz ajutorulu unei luntre cu doi mateloti si unu elevu si nu se mai întórse.

Sér'a la 8 ore audíramu pe selbateci strigandu si facéndu unu sgomotu asurditoru si vediuramu cum

pregateau nisce barcutie. Eu pregatii vasulu de ape-rare, dara tunuri nu aveam.

A dóu'a dí diminétia vrui sè debarcu cu cei trei mateloti pe cari i mai aveam în bordu, dara soci'a ca-pitanului, care se aflá si ea cu noi, nu ne lasá. În fine, Luni diminétia nu mai ascultai pe nimeni si debarcai cu cei trei mateloti; la tiermu gasiramu, spre gróz'a nóstra, cadavrulu capitanului într'unu tufisiu, des-poiatu de haine si cu piciórele taiate pana la genun-chi. Voiramu sè luám cadavrulu cu noi, inse nu ne mai remase timpu; unu numeru ca de trei-dieci de selbateci veniá spre noi. Ne retraseramu cătu poturam de iute, ne urcarámu în corabia si taiaramu lantiulu an-córei, pe care o lasaramu în mare. O multíme de sel-bateci ne urmarira cale de o óra în canoele 'oru.

În fine, ajutati de ventu, care incepú sè sufle mai cu putere, scaparamu de dinsi.“

*

Cum se scóte draculu. De cătu-va timpu se aflá în Roma o juna femeia stapanita de diavolu. Acés-ta erá o servitóre de 17 ani, nascuta la Cava. Ea dí-cea, că în corpulu ei locuesce unu nu sciu care dracu, care si-manifesta presinti'a printr'o catime de cordele si hártii rupto ce le aruncá pe gura.

Acésta indracita bagá gróza printre cumetrele din vecinetate, cari, pentru a nu fi la rondulu loru a-pucate si ele de dracu, i aduceau necontentite daruri. Jun'a servitóre le stringea binisioru în pusunaru si continá a-si versá cordelele si hártiile rupte pe gura.

Preotulu, insciintiatu despre acésta, si-luá pa-trahirulu si se duse sè citésca molitve pentru a scóte duhulu necuratu din acésta nenorocita. Dar nu obtinú nici unu rezultat, si vediendu, că consuma insedar tóta aiasma din parohia, se întórse si se linisí a casa.

Juna féta urma dar de a fi stapanita de demonu, dar mai alesu de a primí darurile din vecinetate, astu-felu că lucrulu ajunsé la urechile carmuirei.

Unu delegatu fu tramisu la faci'a locului! La ve-derea lui, juna serva indoi svécólrile ei. Imposibilu a-i scóte unu singuru cuventu din gura.

Delegatulu díse atunci, că elu cunoscea unu mij-locu infalibilu pentru a alungá pe demoni, si adresan-du-se cătră persónele care erau facia: „Punoti“, díse elú, sè se rosíesca în focu dóue fiare de calcatu.“

Ordinele sale fura indata esecutato, si astu-felu candu fiarele s'au rosítu bine, le-au adusu în odaia unde se aflá indracit'a.

„Acum adause delegatulu, sè se descultie acésta biéta féta si sè se puna cu piciórele góle pe fiare, si veti vedé că draculu o sè ésa indata.

De abie pronunciasé aceste cuvinte si jun'a serva scóse unu urletu ascúttu si incepú a alergá prin casa, strigéndu că nu e indracita, că mintíse, că o marturi-sea acum si ea, si că spune totu, destulu numai sè se i-a fiarele de acolo. Nici n'au întrebat'o mai multu. Fiarele fura luate indata si indracit'a dusa la inchisóre ca culpabila de escrocheria.

CE E NOU?

** (Principele Carolu) a plecatu din Vie-na cătră casa. De asta-data a mersu prin Transilva-ni'a. Sambeta, la 23 l. tr., dupa miédia-di imperatulu i-a facutu o visita, si au petrecutu dimpreuna o jume-tate de óra.

** (Principele Carolu,) sosindu la Predélu in Roman'á, s'a opritu la manastirea Sinaia, unde va petrece câtu-va timpu dimpreuna cu famili'a sa.

** (Unu jidovu decoratu de Domnitoriulu Romaniei.) Principele Carolu a datu lui Posner, comisariu r. ung. de sectiune la espositiunea din Viena, medail'a de auru pentru arti si sciintie; totu-odata i-a daruitu unu acu de peptu de auru, fôrte pretiosu si frumosu, inzostratu cu coróna si cu inițialele sale. Nu scimu caus'a si motivele. Incâtu suntemu informati dlu Posner n'a facutu inca nimica pentru Romani.

** (Principele Milan alu Serbiei) a sositu la Viena in 27 augustu cu o mica suita si fu primitu in tocmăi ca principele Carolu.

** (Siguritatea publica in apropiarea Pestei.) Unu negutiatoriu de galitie din Tieglédu, vinindu cu caruti'a la Pesta, aprópe de bariera fu atacatu de siese banditi bine imbracati. Dupa ce i luara totu ce avú, lu-lasara a-si continuá calea.

** (Papa Piu IX,) nu numai a guvernatu biseric'a r. cath. timpu mai indelungatu decâtu toti ponteficii de pan'acuma, dar a vediatu moriudu 100 de cardinali.

** (Scandalu in dieta.) Diet'a Croatiei s'a deschisu catra finea lunei trecute cu o scena fôrte neasceptata. Din stang'a estrema Macanec a atacatu fôrte aspru pe br. Rauch; dupa siedintia apoi Rauch a provocatu pe Macanec la duelu. Acest'a inse n'a primitu provocatiunea.

** (Comite supremu alu noului comitatu „Severinu“) fu numitu Bogdán Jakab, fostu consiliariu de sectiune in ministeriulu de agricultura, industria si comerci, carele totu-odata fu insarcinatu si cu demnitatea de comite supremu alu urbei libere regesci Caransebesiu.

** (O femeia fôrte betrana) a repausatu de curendu in Pesta. Numele erá Maria Granichstaodter, s'ani vietii sale se urcara la 112. Nici odata n'a fostu bolnava.

** (A nebunitu!) O femeia tinera din Oradea-mare, pe care parintii ei o calugarira cu sil'a, a nebunitu.

** (Japanesii) au decisu sè numésca astu-felu cele siese dîle ale septemanei: Lumina, luna, focu, apa, metalu, si pamentu.

** (Animale decorate.) Siahulu Persiei, petrecându la Paris, a simțitu multa placere pentru gradin'a animaleloru. Astu-felu dinsulu a insemnatu nu numai numele directoriloru, dar si a unoru animale antidiluviane. Dilele trecute directorii primira decoratiuni, dar totu decoratiuni de acele se tramisera si pe numele animaleloru. Gresiel'a de siguru urmá de acolo, cá Siahulu a confundatu numele directoriloru cu alu animaleloru.

** (Unu fenomenu alu naturei.) Diarietele americane, vorbescu de unu fenomenu, unicu in felulu seu, care a avutu locu, la 26 julu pe laculu Ontario. Pe timpulu unei furtune, ap'a lacului s'a ridicatu d'odata la o inaltíme de trei picíore, si s'a lasatu apoi in josu la o adancime totu atât'a. Acésta miscare s'a produsu de mai multe ori, causandu ore cari stricatiuni vaseloru cari se gasiau pe locu.

** (Mórtea unei fetitíe.) Cetimu in „Telegrafulu“ de Bucuresci: „Una din cele mai doreróse sciri ni se comunic'a adi. Clotild'a Warlam, in vârsta de 5

ani, vediatu pe tatalu seu cá-si face tígara, fara ca acest'a sè bage de séma, s'a dusu intr'o camera alaturu, sè aduca chibrituri. Luandu chibriturile dupa mésa a si aprinsu unulu acolo, si, dandu fug'a cu elu aprinsu prin sala catra odaia in care erá parintele seu, a luat focu hainele dupa dinsa. Cu totu ajutoriulu datu de ai casei, a fostu peste putintia de a o stinge indata. Candu a stinsu-o, a fostu pré tardíu. Flacar'a ajunsese la corpu. Atátu de rana, câtu si de frica, dupa o suferintia de trei dîle, ea a incetatu de a mai traí.

** (Numiri.) Dlu Iosifu Rednicu, dr. in medicina si totu-odata elevu voluntaru in servitulu militariu de unu anu, este numitu medicu asistentu (ad-junctu) la ospitalulu nr. 16 alu garnisónei din Buda-Pesta. Dlu Iosifu Panaiotu, cancelistu la judecatori'a cercuala din Lipova, este numitu totu de cancelistu la tribunalulu din Timisióra, éra diurnistulu Constantinu Constantinu este numitu de cancelistu la judecatori'a cercuale din Recasiu; Nicolau Aronu, fostu invetiatoriu, este numitu executoru judecatorescu pe langa tribunalulu din Abrudu.

Flamur'a lui Hymen.

✠ (Dlu Alesandru Filipu) subjude r. in Abrudu, si-a serbatu cunun'á la 28 augustu cu domnisior'a Ana Cepesiu in Fogarasiu.

Biserica si scóla.

✠ (Urmatoriulu episcopului Iosifu Papp-Szilágyi,) dupa informatiunile foiloru unguresci, are sè fia parintelu episcopu din Lugosiu Ioanu Olteanu. Numirea, precum aflámu, va urmá câtu mai curendu.

✠ (Santulu Stefanu si Romanii.) Foile unguresci din dî in dî devinu mai impertinente fatia de noi Romanii. Dilele aceste un'a s'au superatu pe fratii nostrii din Zarandu, pentru cá ei n'au serbatu diu'a stlui Stefanu. Par cá n'amu avé noi destui santi, ci sè mai serbámu si pe st. Pista?

Societati si institute.

✠ (Reuniunea invetiatoriloru din tractulu Lipovei) va tiené adunarea sa generala in 1/13 septemvre in opidulu Lipova. Adunarea se va incepe diminéti'a la 9 ore, dupa biserica.

✠ (Reuniunea invetiatoriloru din dieces'a Caransebesiului,) din caus'a morbului epidemicu, ce graséza si in partile acele, a sistatu adunarea sa generala, ce erá sè se tienă in Boccea-montana.

Literatura.

* (Tipografii din Budapesta) voru serbá la 7 si 8 septemvre a patr'a aniversaria secularia a introducerii tipografiei in tier'a unguresca; la acésta solenitate voru participá si alti tipografi de prin provincia.

* („Tribuna.“) Sub acestu titlu a aparutu de curendu in Bucuresci o revista a cestiuiloru contimpurane, organu literariu si sciintificu, redactatu de zelosulu si talentulu nostru poetu dlu Gr. H. Grandea. „Tribuna“ apare de dóue ori pe luna; fia-care numeru cuprinde dóue cóle in formatu cvartu mare; pretiulu abonamentulu este pe anu 20 lei noi, pe siese lune 12 l. n., pe trei lune 7 l. n. Abonamentele

se facu, tramitindu pretiulu si adres'a. Biroulu in Bucuresci, pasagiulu romanu. — Sumariulu numerului primu din 1 augustu este urmatoriu: C., voimu? Introducere de Gr. H. Granda; Aurelu — romantiu de Gr. H. Granda; Starea literaturii si artelor in Romania: poetii Hasdeu, Zamfirescu, Sierbanescu, Paunu, Negruți; architectulu Montoreanu; pictorulu Grigorescu, totu de Granda; Cursu de dreptu, politica si legislatiune, prelucratu dupa Pradier Fodéré si alti autori; Introducere la sciinti'a dreptului; Ce sistemu de fortaretie se adopte? — Studiu estrasu din Bulletin de la reunion des officiers; Cimiteriu de tiéra — elegia tradusa din Gray; O resbunare, comedia de G. Marianu, — apreciare; mai multe poesii.

T e a t r u .

☞ (*Diu Milla la Galati.*) Celebrulu nostru artistu a sositu dille trecute cu trup'a sa la Galati, unde a represintatu si va mai urma a represintá piesele: Apele de la Vacaresci, Hurducu-Bele, Lipitorele satului, Prepastiele Bucuresciloru, Barbu-Lautariulu, Haimana si Paraponisitu.

☞ (*O mörte grozava!*) Unu fatalu evenimentu a avutu locu joi, 14 augustu, in „Teatre an der Wien.“ Pe timpulu represintatiunii bucätii „Visulu la espositiune“, domnisiör'a Anna Walter, dantiuitoare de balletu, arangiandu-si toaleta in garderob'a de dame, situata la antäulu etagiu, se invértia in faci'a oglindii langa care pusese o luminare. Pe candu si-umflá rochi'a pe la spate, dupa obiceiulu dantiuitoareloru, volanulu de josu de la jupa sa de gazu luá focu. Anna nu vediu nici de cum acésta nenorocire. Numai candu intrá camarad'a sa, domnisiör'a Muler, audí strigatulu seu: „— Ardi!“ Nenorocit'a fu cuprinsa de o teróre neesprimabila. Voi se fuga, dar o persóna ce se aflá acolo o oprí, voindu a inabusí flacarea; domnisiör'a Walter inse, nebuna de spaima, scapá din mâinile acelei persóne si se repedi pe scara, scotiendu típete desperate. Candu ajunse in rëndulu de josu alu teatrului, flacarea o copleisí. Unu servitoru aruncá peste dinsa o manta uda, cu care o infasiura. Flacar'a se stinse; dar erá pré tardiu. Corpulu dantiuitoarei nu erá de cátu o rana. A dóu'a dí, Anna Walter a espiratu in cele mai gróznice suferintie.

M u s i c a .

☉ (*Oper'a cea mare din Paris.*) care are se se mute in curendu in o localitate noua, esiste din anulu 1671. In decursulu esistintiei sale si-a stramutatu pan'acuma de noue ori localitatea. Actualminte ea se afla in edificiulu teatralu din Rue Lepelletier, inca din anulu 1821, si se va mutá in edificiulu inceputu inca sub Napoleonu III.

Espositiunea universala de Viena.

△ (*Romania*) a obtienutu la solenitatea impartirii premiiloru peste 170 medalie seu recompense,

adeca aprópe indoitu de acele, ce a obtienutu la espositiunea din Paris.

△ (*Ministeriulu de comunicatiune*) va tramite pe spesele tierii la espositiune unu ingineriu supremu si trei subingineri.

T r i b u n a l e .

☞ (*Unu brigantu femeiescu.*) Diuariele italiene povestescu, cá in giurulu Catanzarului in Calabria s'a ivitu o banda de briganti sub conducerea unei femei. Acést'a de 20 de ani si are o frumsetie minunata. Numele ei e Maria, veduv'a lui Pietro Monior, unu capitaniu de banditi, care fu omoritu in lupta cu gendarmii. Dupa mörtea lui dins'a, apucá dins'a carabin'a lui, si jurá a-lu resbuná. Nu peste multu unu arandatoriu tineru se inamorá de ea, si intrá in band'a ei, spre a poté fi mai aprópe. Ea lu-refusá, din resbunare elu o vendú. Dins'a fu arestata, si tribunalulu o condamná la inchisóre de 30 de ani. Pe timpulu acést'a ea escitá amorulu unui pazitoriu; acél'a i mijloci scaparea din temnitia, si fugí dimpreuna cu ea. Ajunsi la banda, la ordinulu ei, elu fu strapunsu cu unu pumnalu. De atuncea ea a devenitu si mai ingrozitória, si a implutu de gróza pe toti locuitorii din partile acele. Ea jefuésce, arde si omóra. Band'a ei e numerosa, si are spioni multi.

☞ (*Unu parinte grozavu.*) Cetimu in diuariulu „Abauj-Kassai Közlöny“, cá unu lucratoriu la drumulu de feru, cu numele Fekete Mihály, la 3 augustu si-a aruncatu toti patru copii in riulu Hornadu. O copila, care a scapatu, povestescu, cá pruncii mai de multe ori au strabatutu la tiemure, inse parintele loru totu-de-una i-a impinsu éra-si in apa, pana ce aceia s'au innecatu. Parintele cumplitu néga fapulu seu, de care si unu animalu fara minte s'ar cutremurá.

☞ (*O femeia ca membru alu baroului avocatiulu.*) Din Chicago se scrie unui diariu italianu, cá de cáte-va díle la unu tribunalulu de acolo a aparutu o femeia, ca aperiótor'a unei alteia intr'unu procesu. Dins'a a studiatu legile in seminariulu femeiescu din Rockford si a facutu doctoratulu. Ea esceleza prin oratoria stralucita, si e de — 19 ani. Astu-felu credemu, cá va avé multi — clienti.

C h o l e r ' a .

= (*In orasiulu Baia-mare,*) unde pan'acuma epidemia n'a petrunsu, asísdere s'a ivitu casuri de cholera.

= (*Numerulu celoru morti in cholera*) in Transilvani'a si Ungaria, dupa datele oficiale pan'acuma se urca la 60,000.

☞ *Suplementu*: „*Sclavulu Amoruului*“, romanu de Iosifu Vulcanu, tom. II. cöva VIII.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1873. Strad'a lui Alesandru nr. 13.